

СЕКЦІЯ 1 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 330.341.1(477)+339.9

Кулаковський К.О.
*аспірант кафедри міжнародної економіки
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ

АНОТАЦІЯ

У статті здійснено визначення чинників, що перешкоджають розвитку інноваційної сфери економіки України, висвітлено проблеми, дано оцінку інноваційного розвитку України в контексті фінансування інноваційної діяльності, конкурентоспроможності експорту. Наведено позиції України у рейтингах, що оцінюють інноваційну складову економіки, а також фактори, що вплинули на такий стан інноваційної сфери. Обґрунтовано значення інновацій для конкурентного розвитку економіки України. Запропоновано шляхи та стратегічні пріоритети розвитку інноваційної політики України.

Ключові слова: інноваційна політика, конкурентоспроможність економіки, інноваційно-технологічний ресурс, ДіР, фінансування інноваційної діяльності в Україні, рейтингування України у сфері інновацій.

АННОТАЦИЯ

В статье осуществлено определение факторов, препятствующих развитию инновационной сферы экономики Украины, освещены проблемы, дана оценка инновационного развития Украины в контексте финансирования инновационной деятельности, конкурентоспособности экспорта. Приведены позиции Украины в рейтингах, оценивающих инновационную составляющую экономики, а также факторы, повлиявшие на такое положение инновационной сферы. Обосновано значение инноваций для конкурентного развития экономики Украины. Предложены пути и стратегические приоритеты развития инновационной политики Украины.

Ключевые слова: инновационная политика, конкурентоспособность экономики, инновационно-технологический ресурс, ИиР, финансирование инновационной деятельности в Украине, рейтингование Украины в сфере инноваций.

ANNOTATION

The forces that hinder the development of innovation domain of Ukrainian economy are defined in this article, the problems of Ukrainian innovation development are highlighted in the context of financing of innovation activity and export competitiveness. The positions of Ukraine in rankings that assess the innovation component of economy are given in this article, as well as factors that determined such condition of innovation domain. The role of innovations in Ukrainian economy innovative development is substantiated. The ways and strategic priorities of Ukrainian innovation policy development are proposed.

Key words: innovation policy, economy competitiveness, innovation and technology resource, R&D, financing of innovation activity in Ukraine, Ukraine rankings in the innovation domain.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення глобалізації, з одного боку, формуються нові глобальні (наднаціональні) інститути і центри управління, координації та контролю національних, міжрегіонально-блокових процесів

і світової економіки загалом. З іншого боку, країни все більш різноманітно та жорстко конкурують за нові наукові знання, за право контролю ресурсів, інформаційних і фінансових потоків, за частку на світових ринках, за інтелектуальний капітал, за право контролювати економічні процеси та управляти ними, що визначає їх статусне лідерство та високу конкурентоспроможність на світових ринках.

Інноваційна політика є вагомим важелем забезпечення структурної перебудови економіки та пошуку шляхів наповнення ринку країни інноваційною, конкурентоспроможною продукцією, що дасть змогу подолати циклічний спад та конкурувати на глобальному ринку. Тому проблема підвищення конкурентоспроможності та інноваційного розвитку економіки належить до категорії найбільш важливих, стратегічних для України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці дослідження інноваційно-технологічного чинника конкурентного розвитку економіки України, питанням державної інноваційної політики, зарубіжного досвіду інноваційного розвитку економіки, проблемам та стратегії підвищення інноваційної спроможності економіки України присвячено праці таких вчених, як, зокрема, Д. Лук'яненко, А. Поручник, Я. Столярчук, В. Геець, Д. Ільницький, О. Ляшенко, В. Лойко, Р. Білик, В. Гусев, В. Будкін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Однак, попри значний обсяг наукових праць з цієї теми, підвищення рівня інноваційності економіки України досі є життєво необхідним для майбутнього України, як і дослідження стратегії боротьби зі стримуючими факторами інноваційного розвитку України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є проведення аналізу розвитку інноваційної сфери української економіки, визначення, що стримує процеси підвищення інноваційності економіки України, а також окреслення можливих шляхів і пропозицій стосовно розвитку інноваційної політики України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальність сучасної економіки передбачає насамперед глобальність та інноваційність конкуренції. Найбільш динамічним чином у світі розвиваються країни, які використовують перш за все технологічні та інноваційні ресурси, а не тільки природні, енергетичні. Серед таких країн необхідно виокремити США, які 70% продукції створюють за рахунок інноваційного ресурсу. Загалом у світі до 40% продукції створюється за рахунок інноваційного фактору, а, наприклад, у Кореї – 38% тільки за рахунок креативних технологій [1; 2].

Форсайтом розвитку економіки України обґрунтовується доцільність інвестування в масифікацію застосування підприємствами технологій 6 технологічного укладу для покращення конкурентних позицій [3]. Така мета може стати недосяжною навіть в умовах забезпечення енергетичної та фінансово-інвестиційної безпеки та незалежності, адже без ефективної інтеграції у глобальний науково-освітній простір та використання його сучасних механізмів впровадження високотехнологічних рішень вкрай ускладнюється. Слід враховувати, що глобалізація обумовлює інституціонально-галузевий формат глобальної конкуренції в науково-освітньому просторі [4].

Історично важливим кроком для інноваційного розвитку України є підписання Угоди про асоціацію з ЄС разом з Угодою про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі. Відповідно, інноваційна політика та стратегія країни повинні орієнтуватись на механізми інноваційної політики та стратегії ЄС.

В Україні вже розроблено та запроваджено «Стратегію сталого розвитку України 2020», яка визначає цілі, напрями, пріоритети розвитку, а також містить 25 ключових показників, за якими можна оцінити перебіг і результати реформ і програм [5]. Вона враховує основні напрями та завдання Стратегії «Європа – 2020» та Програми «Горизонт – 2020» Основною метою вітчизняної стратегії є досягнення європейських стандартів життя та гідного місця України в глобальному економічному просторі.

Першочерговим завданням для конкурентного розвитку є визначення чинників, що перешкоджають розвитку інноваційної сфери української

економіки. Насамперед необхідно визначити рівень її технологічного укладу, що дасть змогу зосередити увагу на наявних можливостях та недоліках інноваційного розвитку, а також виявити чинники, що перешкоджають підприємствам впроваджувати інновації та гальмують економічний розвиток загалом. До останніх найчастіше відносять хронічне недофінансування науки, яка генерує нові наукові знання, що мали б трансформуватися в інновації. Показник наукоємності ВВП в Україні зазнав катастрофічного падіння, а саме з 1,19% у 1997 році до 0,48% у 2016 році (рис. 1). 2016 рік нині є крайнім роком, за яким доступні дані для порівняння.

Такий стан поглибив науково-дослідний розрив між країнами, а його подолання є можливим на основі підвищення ефективності науково-освітніх інвестицій та управління національним інтелектуальним капіталом.

У країнах ЄС частка витрат на виконання наукових досліджень і розробок у ВВП постійно зростає. А бюджетне фінансування ДіР в Україні зменшується (вдвічі за 8 років), оскільки пріоритетами стали обороноздатність держави та подолання наслідків економічної кризи. Науководослідному потенціалу бракує спроможності до розширеного відтворення в умовах ринку.

Недостатнє фінансування науки спричинятиме незворотні процеси, а саме зростання еміграції науковців, нижчу якість кваліфікації випускників та працівників і, як наслідок, зване відтворення матеріально-технічної бази та залежність від зовнішніх джерел. Водночас слід усвідомлювати, що ключовим джерелом інноваційної діяльності є власні кошти підприємств (табл. 1). Це ще раз доводить пріоритетність ПІІ над кредитними коштами.

Важливість впровадження інновацій в Україні підтверджують порівняння витрат на дослідження та розробки за регіональним виміром. Хоча Україна випереджає такі країни, як Болгарія, Латвія, Румунія та Молдова, вона має нижчий рівень порівняно з Чеською республікою. В абсолютних обсягах розрив є ще більшим. За допомогою стимулювання інновацій та генерування нових знань Україна може збільшити продуктивність економіки, а отже, підвищити свою конкурентоспроможність на світових ринках, що підвищить зайнятність населення.

Світові тенденції свідчать про вагомому частку, яку займає приватний сектор у фінансуванні ДіР. Японська модель наздоганяючого розвитку та імітаційна модель Китаю передбачають значні витрати на науково-освітні цілі [7]. Перед Україною стоїть завдання наростити обсяги та частку приватного фінансування дослідницької діяльності передусім шляхом диверсифікації його джерел.

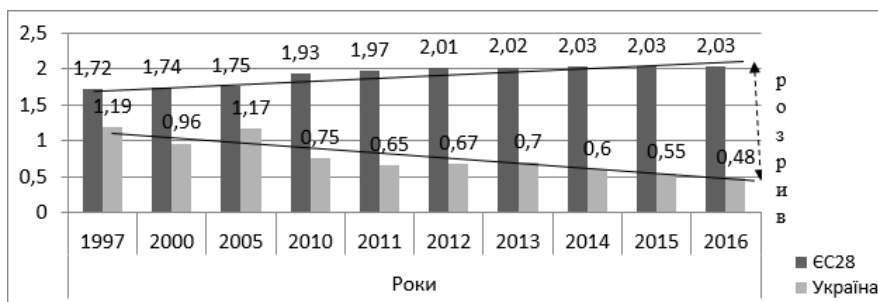

Рис. 1. Динаміка питомої ваги витрат на ДіР у ВВП ЄС і України, % ВВП [1; 6]

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України

Рік	Загальна сума витрат, млн. грн.	Темп приросту, %	Частка коштів, %			
			власних	державного бюджету	іноземних інвесторів	інших джерел
2012	11 480,6	80,0	63,9	2,0	8,7	25,5
2013	9 562,6	83,2	72,9	0,3	13,1	13,7
2014	7 695,9	80,4	85,0	4,5	1,8	8,7
2015	13 813,7	179,4	97,2	0,4	0,4	2,0
2016	23 229,5	168,1	94,9	0,8	0,1	4,3
2017	9 117,5	39,2	84,5	2,5	1,2	11,8

Джерело: складено автором на основі джерела [6]

Мінімальна частка ВВП Україні, що спрямовується на проведення наукових досліджень, має наслідком те, що наука практично не впливає на економічне зростання країни, що спричинене як недостатністю фінансування, так і неефективністю державного управління цим сектором економіки, університетсько-промислового співробітництва, низькою культурою комерціалізації наукових досягнень. Тенденції структури витрат на ДіР в Україні свідчать про призупинення падіння фінансування та повільне зростання приватного фінансування ДіР (табл. 2). На жаль, за абсолютними показниками обсяги фінансування відстають навіть від більшості університетів світового класу. Найактуальніші дані нині доступні за 2016 рік.

Україна перетворюється на спостерігача посилення регіональної конкурентної боротьби за висококваліфіковану робочу силу (людський капітал), глобальної конкуренції за таланти та нові знання й технології (інтелектуальний капітал), тобто за чинники конкурентоспроможності національних та корпоративних інноваційних систем. В умовах низької ефективності інноваційної системи в Україні це означає збільшення відтоку з країни висококваліфікованих кадрів, технологій, ідей і капіталу. Саме вони потрібні для подолання викликів, з якими стикається як Україна, так і людство, такими як зміна клімату, старіння населення, проблеми систем охорони здоров'я, забезпечення глобальної продовольчої безпеки.

Зазначені виклики диктують необхідність випереджаючого розвитку окремих специфіч-

них напрямів наукових досліджень і технологічних розробок, включаючи екологічно чисту енергетику, нові сільськогосподарські технології, за багатьма з яких в Україні немає суттєвих напрацювань. Тому для того щоб Україна досягла конкурентоспроможного експорту, слід поступово скорочувати виробництво товарів, які можуть бути реалізовані за рахунок цінових конкурентних переваг, але збільшувати виробництво та експорт високотехнологічних товарів, а також управляти балансом торгівлі технологіями. Вирішення цих завдань пов'язане з оновленням промислового потенціалу України, його технологічним рівнем і структурною перебудовою з урахуванням досвіду високорозвинених країн, зокрема Німеччини, які успішно застосували модель управління експортом на світовому ринку.

У сучасному конкурентному світі як розвиненим, так і країнам, що розвиваються, необхідно виробляти спільні інноваційні рішення для протистояння глобальним викликам. Одночасно необхідно вирішувати нагальні потреби суспільного розвитку. Ці подвійні цілі можуть бути досягнуті шляхом розширення можливостей громадян самостійно творити і ризикувати, перетворюючи ідеї на цінні пропозиції. Інновації зараз є вирішальним фактором зростання групи країн, які підтримують інноваційну політику, яка надає людям можливість, подолавши національні кордони, вирішувати проблеми на всіх рівнях, а саме індивідуальному, суспільному, регіональному та глобальному.

Таблиця 2

Витрати на виконання ДіР в Україні в розрізі секторів

Рік	Усього, тис. грн.	Частка сектору, %		
		державний	підприємницький	вищої освіти
2011	9 365 003	37,9	55,7	6,4
2012	10 335 136	40,6	52,5	6,9
2013	10 890 924	38,8	55,0	6,2
2014	10 083 644	38,5	55,7	5,8
2015	10 174 048	36,2	58,0	5,7
2016	10 954 702	32,8	60,7	6,5

Джерело: складено автором на основі джерел [6; 8]

Це є можливим передусім в режимі конкуренції підприємств та науково-освітніх суб'єктів міжнародних економічних відносин.

Саме інновації є ключем до нарощування продуктивності праці, необхідної для задоволення зростаючого попиту, а також для сприяння розширенню мереж ланцюгів вартості, які включають стале виробництво, переробку, розподіл, споживання товарів та переробку відходів.

Ця зростаюча тенденція глобального включення вимагає вимірювання та аналізування інноваційних даних за допомогою ключових показників. Серед інструментів оцінювання та рейтингування інноваційного розвитку країн Європи одним із найважливіших є інноваційне табло. Сьогодні Україна досі не входить до країн, що оцінюються на регулярній основі шляхом розрахунку зведеного індексу інновацій. Проте Україна включена до глобального індексу інновацій (далі – ГІ), що розраховується фахівцями Світового банку. Так, сучасні глобалізаційні виклики створюють необхідні умови для порівняння інноваційного індексу України з конкурентами на регіональному та світовому рівні.

Підвищення позицій України в глобальному індексі інновацій може стати комплексною метою, досягнення якої спроможне якісно змінити ситуацію. ГІ, що розраховується на основі 81 індикатора, дає змогу всебічно дослідити інноваційну політику держави, включаючи політичне середовище, освіту, інфраструктуру та складність бізнесу. Його аналіз показав, що встановлення фундаменту інноваційного економічного розвитку для України є надзвичайно важливим. Політика, яка буде підтримувати інновації, може допомогти перетворити циклічний економічний підйом на більш довгострокове зростання. Активна інноваційна політика є також потужним запобіжником невизначеності, оскільки вона підвищує довіру економічних суб'єктів до довгострокового інноваційного інвестування.

Протягом багатьох років ГІ демонстрував, що інноваційна спроможність націй вимірюється як тим, що вона робить на місцевому рівні, так і тим, як вона впливає на весь світ. Такі фактори, як бідність, здоров'я, урбанізація, доступ до води та зміна клімату, мають глобальний характер, але одночасно проблеми та розв'язки мають місцеві наслідки. Тому інноваційні прориви, які забезпечують локальні рішення в країнах, що розвиваються, можуть мати глобальний вплив і забезпечити можливості для обміну з іншими країнами для взаємної вигоди.

Розвиток інноваційного підприємництва та технологічний прогрес, що об'єднує зусилля науково-освітнього, державного та приватного секторів (що розкрито положеннями концепції потрійної спіралі [9]) для досягнення цілей соціально-економічного розвитку, є інноваційною основою будь-якої держави. Одним із ключових аспектів сучасного економічного середовища є інноваційно-технологічна активність, що вважається основною силою економічного зростан-

ня країни, яка включає внесок як інноваційних факторів, так і інноваційних результатів. Згідно з Global Innovation Index – 2017 найбільш інноваційними країнами є Швеція, Нідерланди, Швейцарія, Великобританія, США [10]. У 2017 році Україна вперше за останні 7 років посіла 50 місце після Чорногорії та Катару, випередивши Таїланд. З 2016 року в Україні покращився коефіцієнт інноваційної ефективності, хоча відбулося зниження показника людського капіталу. Внаслідок скорочення державних витрат на освіту та науку країна втратила 2 позиції. Серед групи країн з більш низькими доходами Україна посіла друге місце після В'єтнаму, випередивши Монголію, Молдову, Вірменію та Індію [10]. Така диспозиція повністю корелює з рівнями соціально-економічного розвитку, розвитку середовища інноваційної діяльності.

Українська експортована продукція характеризується низькою доданою вартістю, хоча країна має багатий потенціал, зокрема спадкові наукові ресурси та людський капітал, стратегічне географічне розташування та природні ресурси. Лише незначна частка технологічних можливостей окремих галузей (повітряне, космічне та суднобудування) країни використовується досить раціонально, що дає змогу брати участь у міжнародному науково-технологічному співробітництві. Аналізуючи показник доданої вартості, відзначимо, що вона формується переважно за рахунок розвитку технологій 3-го технологічного укладу (неорганічна хімія, виробництво сталі електротехнічне та важке машинобудування, кораблебудування, важкі озброєння, лінії електропередач), що є загрозою конкурентоспроможності економіки України [11, с. 45]. Тому стратегічно важливими для України є підвищення продуктивності праці, розробка та впровадження продуктів з високою доданою вартістю та збільшення частки високотехнологічної продукції. Держава має відігравати ключову роль в стимулюванні експортерів та фінансуванні ДіР, що дасть змогу максимально ефективно використовувати національний науковий потенціал для формування сталого майбутнього країни на основі впровадження технологічних інновацій. Зокрема, уряду необхідно впровадити заохочувальні інструменти розвитку співробітництва між державними та приватними стейкхолдерами, диверсифікації його форм та мотивувати підприємницькі амбіції як окремих гравців, так і малих, середніх і великих підприємств, які зацікавлені у зростанні ролі України в системі нового міжнародного економічного порядку.

Побудова інноваційної моделі та зростання попиту на інноваційні продукти є принциповими чинниками, які впливають на стан розвитку інноваційної складової в економіці України. Відсутність цих чинників вплинула на значне відставання в технологічному розвитку від розвинутих країн та переважання розвитку виробництв нижчих технологічних укладів.

Так, субіндекси Індексу Глобальної Конкурентоспроможності, а саме інновації та технологічні запозичення, у 2016–2017 роках дали змогу розкрити критичне відставання, невикористані можливості та конкурентні переваги України. Нині основними складовими невикористаних можливостей є державні закупівлі високотехнологічної продукції, витрати компаній на дослідження та розробки, а також недостатня співпраця університетів та промисловості у ДіР. Позитивним є те, що завдяки конкурентним перевагам у здатності до інновацій, якості науково-дослідних інститутів та наявності висококваліфікованих вчених та інженерів Україна у 2016–2017 роках піднялась на 52 позицію з 81 [12]. Це вказує на реальну спроможність України займати конкурентні позиції в системі нового міжнародного економічного порядку.

У сучасному глобальному економічному просторі загальним трендом є те, що наука та інновації стають більш інтернаціоналізованими, а міжнародна співпраця необхідна більш, ніж будь-коли раніше, а також усі виграють від глобальних інновацій. По-перше, більше інноваційних рішень будуть надходити в Україну. По-друге, через міжнародну відкритість потенціал глобального поширення знань зростає. Вивчення субіндексу технологічних запозичень вказує на те, що Україна критично відстає від інноваційних лідерів та активних інноваторів щодо залучення ПІІ та передачі технологій, недостатньо використовує можливості освоєння нових технологій на рівні малих та середніх підприємств, нагальними є розробка та впровадження новітніх технологій як на рівні держави, так і на рівні підприємств [12]. Отже, необхідним є підвищення ефективності інноваційної політики, що включає співпрацю у сфері ДіР, маркетингу інновацій, диверсифікації банку талантів; формує перспективи та навички щодо експериментування з новими моделями партнерства та інноваційними платформами.

Розвиток національної інноваційної політики, сприяння міжнародній співпраці та доповнення внутрішніх інновацій більш цілеорієнтованими підходами є ключем до сталого успіху в інноваціях. Визначення перешкод для глобального співробітництва та високий якісний рівень ідей мають стати новими пріоритетами інноваційної політики України. Монетарно-фіскальні стимули та інші інструменти могли б більш чітко сприяти інтернаціоналізації співробітництва та поширенню знань. Необхідною передумовою та інструментом цього є розробка стратегії розвитку країни, де визначаються як стратегічні пріоритети, так і можливості проводити масштабні дослідження щодо розроблення та впровадження інновацій.

В окремих наукових сферах Україна займає унікальні позиції, що можуть бути втрачені разом зі знаннями або фахівцями, які є носіями наукової спадщини. До основних інноваційно-технологічних пріоритетів слід відносити роз-

виток нанотехнологій, адже дослідження нанотематики українські вчені започаткували ще у 1940-х роках, тому зараз в окремих областях нанознань є лідерами. Одним зі вдалих прикладів високого потенціалу українських нанотехнологій є ДіР, які пов'язані з пристроями для альтернативної енергетики, а саме суперконденсаторами, літійовими батареями, паливними комірками. Україна може зробити ривок в цій сфері, тому що на її території є родовище цирконію, який становить основу нових технологій. До інших сфер можна відносити еко-інновації (екологічні біо- і нанотехнології), на яких можна розбудовувати майбутні конкурентні позиції держави. Їх широке впровадження дасть змогу вирішити багато завдань в галузі енергетики, електроніки, охорони навколишнього середовища та інших сферах.

Фінансування української науки нині залишається проблемним питанням, вирішення якого потребує переходу від дефіцитного до наукоцентричного підходу. У розбудові «трикутника знань» «освіта – наука – інновації» необхідною є мобілізація національного інноваційно-технологічного потенціалу на основі виведення освіти в найголовніший пріоритет державної політики і фінансування, здійснення науково-технологічного стрибка та використання інтеграційної компоненти інноватизації вітчизняної економіки.

Серед першочергових стратегічних пріоритетів розвитку інноваційної політики України необхідно визначити розвиток потужних корпорацій зі значним інноваційним потенціалом, що зможуть конкурувати на світовому ринку. Їх вдале формування забезпечить взаємну співпрацю великих і малих інноваційних підприємств і, як наслідок, запровадження модернізації економіки загалом. Державна інноваційна політика України в сучасних умовах має стати пріоритетним курсом економічної стратегії, оскільки інноваційна діяльність досі не мала належного розвитку через відсутність державного сприяння.

Для розвитку України на інноваційно-технологічній основі стратегічно необхідно вдосконалити систему фінансування інноваційної діяльності, сформувавши її здатність до розширеного самовідтворення. Питання вдосконалення фінансування науки та інноваційної діяльності може бути успішно вирішено лише після імплементації законів про боротьбу з корупцією, вжиття заходів для виведення бізнесу з тіні та створення справді прозорих механізмів фінансування державних програм. Воно також має включати такі завдання, як запровадження фінансування досліджень на основі справедливого конкурсу, використання прогресивних форм фінансування інноваційних підприємств (державні цільові програми, інноваційні та ендаумент-фонди, венчурне підприємництво, бізнес-інкубатори, залучення іноземних інвесторів), відновлення пільгового оподаткування

інноваційного бізнесу, забезпечення підтримки комерціалізації результатів ДіР та накопичення їх результатів.

Висновки. В умовах економіки знань XXI століття ключовим джерелом економічного прогресу держав є нагромадження та примноження інноваційно-технологічного ресурсу. Україна критично відстає у сфері залучення ПІІ та трансферу технологій, недовикористовує можливості освоєння нових технологій. Це обумовлює актуальність запровадження нової інноваційної політики країни, що включає комплексну співпрацю між ДіР, маркетингом і фінансуванням інновацій, диверсифікацією банку талантів; забезпечує перспективи та навички експериментування з новими моделями партнерства та інноваційними платформами. У розбудові «трикутника знань» «освіта – наука – інновації» необхідною є мобілізація національного інноваційно-технологічного потенціалу на основі виведення освіти у найголовніший пріоритет державної політики і фінансування, здійснення науково-технологічного стрибка та використання інтеграційної компоненти інноватизації вітчизняної економіки. Для становлення конкурентоспроможного експорту Україні необхідно поступово переходити до збільшення частки високотехнологічного продукції в експорті. Критично важливим для зростання інноваційно-технологічної спроможності виступають сприяння розвитку потужних корпорацій зі значним інноваційним потенціалом, розроблення стратегії розвитку країни, де визначаються як стратегічні пріоритети, так і можливості проводити масштабні дослідження щодо розробки та впровадження інновацій, а також вдосконалення фінансування науки та інноваційної діяльності. Стимулювання інновацій та створення нових знань сприятиме зростанню не тільки конкурентоспроможності економіки України, але й її продуктивності та зайнятості населення. Подальшого дослідження потребує розробка стратегії розвитку інноваційної спроможності України не тільки щодо зростання конкурентоспроможності України, але й стосовно вирішення глобальних проблем людства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Eurostat. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
2. The World Bank. URL: <http://www.worldbank.org>.
3. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015–2020 роки) і довгостроковий (2020–2030 роки) часові горизонти / Міжнародна рада з науки (ICSU); Комітет із системного аналізу при Президії НАН України; Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»; Інститут прикладного системного аналізу НАН України і МОН України; Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. Київ: НТУУ «КПІ», 2015. 136 с. URL: <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Foresight-2015.pdf>.
4. Ільницький Д. Глобальна конкуренція в науково-освітньому просторі: монографія. Київ: КНЕУ, 2016. 445 с.

5. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Білик Р. Моделі інноваційного розвитку національних економік в умовах глобальної конкуренції. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2016. Вип. 2(48). С. 16–23.
8. Ляшенко О. Результативність бюджетного фінансування наукових досліджень в Україні. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/biudzhet_fin-58b32.pdf.
9. Ільницький Д. Науково-освітнє державно-приватне партнерство – запорука міжнародної конкурентоспроможності. Журнал європейської економіки. 2015. Т. 14. № 2. С. 128–148.
10. The Global Innovation Index. URL: <https://www.globalinnovationindex.org>.
11. Лойко В. Технологічна безпека як складова економічної безпеки. Ефективна економіка. 2015. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4040>.
12. The Global Competitiveness Index. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index>.
13. Поручник А., Столярчук Я., Колот А. та ін. Стратегії конкурентного розвитку у глобальній економіці: монографія. Київ: КНЕУ, 2016. 331 с.
14. Лук'яненко Д., Поручник А., Колот А., Столярчук Я. та ін. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку: монографія. Київ: КНЕУ, 2011. 703 с.
15. Геєць В., Семиноженко В. Інноваційні перспективи України: монографія. Харків: Константа, 2006. 272 с.
16. Гусев В. Державна інноваційна політика: методологія формування та впровадження: монографія. Донецьк: Юго-Восток, 2011. 624 с.
17. Будкін В. Інноваційна модель розвитку національних економік. Економіка України. 2010. № 6. С. 61–68.

REFERENCES:

1. Official site of The Eurostat (2018). Available at: <http://ec.europa.eu/eurostat>.
2. Official site of The World Bank (2018). Available at: <http://www.worldbank.org>.
3. Zghurovskiy M. (2015). Forsait ekonomiky Ukrainy: serednostrokoviy (2015–2020 roky) i dovhostrokoviy (2020–2030 roky) chasovi horizonty [Foresight of Ukraine economy: midterm (2015–2020 years) and long-term (2020–2030 years) time horizons], Mizhnarodna rada z nauky (ICSU); Komitet iz systemnoho analizu pry Prezidii NAN Ukrainy; Natsionalnyi tekhnichnyi universytet Ukrainy "Kyivskiy politekhnichnyi instytut"; Instytut prykladnoho systemnoho analizu NAN Ukrainy i MON Ukrainy; Svitoviy tsentr danykh z heoinformatyky ta staloho rozvytku, Kyiv, Ukraine. Available at: <http://ied.kpi.ua/wp-content/uploads/2015/10/Foresight-2015.pdf>.
4. Ільницький Д. (2016). Hlobalna konkurentsiia v naukovo-osvitnomu prostori [The global competitiveness in the science and educational expanse]. KNEU, Kyiv, Ukraine.
5. President of Ukraine (2015). Decree of the President "On the strategy of sustainable development "Ukraine – 2020"". Available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.
6. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2016). Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Bilyk R. (2016). "The models of innovative development of national economies under the condition of global competitive-

- ness", *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seria: Ekonomika*, issue 2(48). P. 16–23.
8. Liashenko O.M. (2018). "The effectiveness of budget financing of scientific researches in Ukraine". The National institute for Strategic Studies. Available at: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/biudzheth_fin-58b32.pdf.
  9. Ilnytskyi D. (2015). "Scientific and educational state-private partnership – the guaranty for international competitiveness". *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, vol. 14, no. 2, p. 128–148.
  10. Official site of The Global Innovation Index (2017). Available at: <https://www.globalinnovationindex.org>.
  11. Loiko V. (2015). "The technology security as a part of economic security". *Efektivna ekonomika*, no. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4040>.
  12. Official site The Global Competitiveness Index (2018). Available at: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index>.
  13. Poruchnyk A., Stoliarchuk Ya., Kolot A. et. al. (2016). *Stratehii konkurentnoho rozvytku u hlobalnii ekonomitsi [Strategies of competitive development in the global economy]*. KNEU, Kyiv, Ukraine.
  14. Luk'ianenko D., Poruchnyk A., Kolot A., Stoliarchuk Ya. et. al. (2011). *Resursy ta modeli hlobalnoho ekonomichnoho rozvytku [The resources and models of global economic development]*. KNEU, Kyiv, Ukraine.
  15. Heiets V. and Semynozhenko V. (2006). *Innovatsiini perspektyvy Ukrainy [The innovation perspectives for Ukraine]*. Konstanta, Kharkiv, Ukraine.
  16. Husiev V. (2011). *Derzhavna innovatsiina polityka: metodolohiia formuvannia ta vprovadzhennia [The state innovation policy: methodology of formation and implementation]*. Yugo-Vostok, Donetsk, Ukraine.
  17. Budkin V. (2010). "The innovation model of development of national economies". *Ekonomika Ukrainy*, no. 6, p. 61–68.

Kulakovskiy K.O.

*Postgraduate Student, Department of International Economics
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman*

INNOVATION AND TECHNOLOGY COMPONENTS OF THE UKRAINIAN ECONOMY'S DEVELOPMENT: THE PROBLEMS AND PRIORITIES

The globalisation of modern economy shifts the competitiveness towards a global and innovative type. Countries that depend mostly on technology and innovation resources develop themselves the most dynamically. The indicator of science linkage of GDP in Ukraine faced a dramatic decline – from 1.19% in 1997 down to 0.48% in 2016, as shows the latest available data. This condition has deepened the gap between countries in terms of science and development level. To reduce this disparity, the efficiency of science and education investment should improve, as well as the national intellectual capital management. The insufficient financing of science causes irreversible processes – the growth of emigration of scientists, decline of graduates' and employees' qualification, and increase in foreign resources dependency. The world trends show that the private sector plays a significant role in R&D financing. Ukraine needs to extend the volume of private financing of research activity foremost with the help of the diversification of resources. In Ukraine, the trend of the structure of expenditure on R&D shows the halt in degradation of financing and gives evidence of the rise in private financing of R&D.

Ukraine, in order to achieve the competitive status of export, should gradually reduce the production of goods that base on price as a competitive advantage, and therefore, should increase production and export of advanced technology products. The state should play the key role in the stimulation of exporters and in R&D financing and that will enable to use efficiently the national science potential for the sustainable future of the country based on innovation implementation.

The development of national innovation policy, the support for international cooperation, and the addition of target-oriented approaches to internal innovations are the keys to the stable success in the innovation domain.

The financing of Ukrainian science remains a problematic issue, and the resolution implies the shift from deficit towards science-oriented approach. Among the strategic priorities of development of Ukrainian innovation policy, one should mention the development of powerful corporations with significant innovation potential that will be able to compete on the global market.